

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2010

Bc. Silvia Formánková

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

VÝZNAM UKLADANIA A KONTROLA TRESTU DOMÁCEHO VÄZENIA

Diplomová práca

Študijný program: Aplikovaná sociálna práca

Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce a sociálnych vied

Školiteľ: JUDr. Ľudovít Galbavý

Nitra 2010

Bc. Silvia Formánková

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Silvia Formánková
Študijný program: Aplikovaná sociálna práca (Jednoodborové štúdium, magisterský II, st., externá forma)
Študijný odbor: 3.1.14 sociálna práca
Typ záverečnej práce: Magisterská záverečná práca
Jazyk práce: slovenský
Meno a priezvisko školiteľa: JUDr. Ľudovít Galbavý
Názov: Význam ukladania a kontrola trestu domáceho väzenia

Anotácia:

Autorka v práci opisuje trest, dôvody ukladania trestu domáceho väzenia a kontrolu nad dodržiavaním trestu. Zameriava sa aj na trest domáceho väzenia ako formu alternatívneho trestu.

Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce a sociálnych vied

Vedúci školiaceho pracoviska: PhDr. Milan Tomka, PhD.

Dátum schválenia:

.....

podpis

Ďakujem môjmu školiteľov práce

JUDr. Ľudovítovi Galbavému

za cenné rady, odborné usmernenie, podporu a pomoc,
ktorú mi poskytol pri vypracovaní diplomovej práce.

ABSTRAKT

FORMÁNKOVÁ, Silvia: Význam ukladania a kontrola trestu domáceho väzenia (Diplomová práca) – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva; Katedra sociálnej práce a sociálnych vied. – Školiteľ: JUDr. Ľudovít Galbavý. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister (Mgr.). – Nitra : FSVaZ, 2010. 54s.

Diplomová práca má teoreticko-empirický charakter. Teoretická časť je obsiahnutá je troch kapitolách. Empirická časť má 2 kapitoly. Prvá kapitola definuje pojem trest a hovorí o druhoch trestov. V druhej kapitole sme sa venovali kontrole a ukladaniu trestu domáceho väzenia a zásadám ukladania trestu za spáchanie trestného činu. V poslednej tretej kapitole teoretickej časti sme sa venovali trestu domáceho väzenia ako forme alternatívneho trestu. Empirickú časť práce tvorí interpretácia výsledkov získaných zo štatistických ročeniek, ktoré vydáva Ministerstvo spravodlivosti SR o ukladaní trestu domáceho väzenia. V empirickej časti sme zisťovali koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených vo všetkých krajoch SR v rozmedzí rokov 2006 - 2008.

Kľúčové slová:

Trestný zákon, trest, trestný čin, domáce väzenie, odsúdený, mediácia, probácia, alternatívny trest.

ABSTRACT

FORMÁNKOVÁ, Silvia: Importance of giving and controlling penalty of house arrest (Diploma thesis) - Constantine the Philosopher University in Nitra, Faculty of Social Sciences and Health, Department of Social Work and Social Sciences. - Advisor: JUDr. Ľudovít Galbavý. Level of qualification: Master (Mgr.). - Nitra: FSVaZ, 2010. 54s.

The diploma thesis has a theoretical and empirical character. The theoretical part is included in the three chapters. The empirical part has two chapters. The first chapter defines the concept of death and talks about the types of records. The second chapter is devoted to the control sentences and house arrest and principles of sentencing for a criminal offense. In the last chapter of the theoretical part we give the death house arrest as an alternative form of punishment. Empirical work is part of the interpretation of the results obtained from statistical yearbooks issued by the Ministry of Justice for imposition of the death house arrest. In the empirical part, we measured how much of the domestic prison sentences were imposed in all regions of the SR in the range of 2006 - 2008.

Keywords:

Criminal Code, punishment, crime, house arrest, sentenced, mediation, probation, an alternative penalty.

OBSAH

ÚVOD	9
1 POJEM TREST A DRUHY TRESTOV	10
1.1 Pojem trest	10
1.2 Druhy trestov	11
1.2.1 Trest odňatia slobody	12
1.2.2 Trest domáceho väzenia	13
1.2.3 Trest povinnej práce	13
1.2.4 Peňažný trest	14
1.2.5 Trest prepadnutia majetku	15
1.2.6 Trest prepadnutia veci	16
1.2.7 Trest zákazu činnosti	17
1.2.8 Trest zákazu pobytu	18
1.2.9 Trest straty čestných titulov a vyznamenaní	18
1.2.10 Trest straty vojenskej a inej hodnosti	19
1.2.11 Trest vyhostenia	19
2 KONTROLA A UKLADNIE TRESTU DOMÁCEHO VÄZENIA	21
2.1.Ukladanie a zásady trestu domáceho väzenia	21
2.2.Kontrola trestu domáceho väzenia	24
3 TREST DOMÁCEHO VÄZENIA AKO FORMA ALTERNATÍVNEHO TRESTU	29
4 KOMPARÁCIA UKLADANIA TRESTOV DOMÁCEHO VÄZENIA V JEDNOTLIVÝCH KRAJOCH SR V ROKOCH 2006 -2008	34
4.1.Ciele a otázky prieskumu	34
4.2.Metódy prieskumu	35

5 VÝSLEDKY A DISKUSIA	36
5.1.Výsledky	36
5.2.Diskusie	46
ZÁVER	51
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	53

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

<i>Graf 1</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2006	36
<i>Graf 2</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2007	37
<i>Graf 3</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2008	38
<i>Graf 4</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v Bratislavskom kraji v rokoch 2006 - 2008	39
<i>Graf 5</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v Nitrianskom kraji v rokoch 2006 - 2008	40
<i>Graf 6</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v Banskobystrickom kraji v rokoch 2006 - 2008	41
<i>Graf 7</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v Popradskom kraji v rokoch 2006 - 2008	42
<i>Graf 8</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v Košickom kraji v rokoch 2006 - 2008	43
<i>Graf 9</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v jednotlivých krajoch SR	44
<i>Graf 10</i> Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2006, 2007 a 2008	45

„Väzenie nie je to najlepšie, pestuje zahorknutie a zločin, ničí ľudí, ktorí v ňom žijú a pracujú. Pripúšťam, že väzenie stojí viac než najlepšie univerzitné vzdelanie a pritom výsledky z neho sú desivé. Ale pri danom utrpení plynúcom zo zločinu, pri trvalej kriminalite existujú nejaké alternatívy, ktoré dávajú viac zmyslu?“

R. Morrisova

ÚVOD

Azda každý človek, bol už minimálne raz za život potrestaný. Trest je súčasťou výchovného procesu, každého človeka od malička. Určite každý z nás bol prvý krát potrestaný od svojich rodičov. U väčšiny z nás to aj tak zostalo, ale k rodičom sa pridala blízka rodina lebo pedagógovia. No nájdú sa medzi nami aj takí, ktorým „len“ takýto trest nestačil. Vo svojom živote prekročili určitú „hranicu“, tým že spáchali trestný čin a spoločnosť bola nútená potrestať ich. V prípade ak sa jednalo o ťažké trestné činy, spoločnosť bola nútená izolovať takýchto páchatel'ov od ostatných ľudí aby ich ochránila a týmto osobám uložila napríklad trest odňatia slobody. Uloženie takejto formy trestu je finančne nákladné. Od 1.januára 2006 však vstúpil do platnosti zákon, ktorý umožňuje uložiť páchatel'om ľahších trestných činov trest domáceho väzenia.

Trest domáceho väzenia patrí v našom právnom systéme k novým formám trestu. U nás však patrí k trestom, ktorý je zatiaľ pomerne málo využívaný, pretože v našej republike v súčasnosti nemáme prostriedky prostredníctvom ktorých by sme mohli kontrolovať dodržiavanie výkonu trestu domáceho väzenia.

V prvej kapitole našej práce sme sa venovali trestu a druhom trestov, ktoré je možné uložiť v rámci SR. V druhej kapitole sme sa zamerali na ukládanie a kontrolu trestu domáceho väzenia v poslednej tretej kapitole teoretickej časti sme sa venovali trestu domáceho väzenia ako forme alternatívneho trestu. Pri spracovaní teoretickej časti sme využívali odbornú literatúru, ale hlavne zákony. Pri zbieraní literatúry sme sa stretávali s určitými problémami, pretože v našich knižniciach sa vyskytujú hlavne staršie knihy a trest domáceho väzenia patrí medzi nové formy trestov.

Ako hlavný cieľ našej práce sme si stanovili zistiť, koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených v jednotlivých krajoch SR.

1 POJEM TREST A DRUHY TRESTOV

Domáce väzenie už nie je len formou výchovy detí, ale aj trest, ktorý je možné uložiť páchateľovi na základe Trestného zákona. Tento zákon v našom trestnom práve platí od 1. januára 2006. Skúsenosti s týmto druhom trestu sú podľa ministra Jurčiho vo všeobecnosti veľmi dobré. „To bol aj dôvod prečo bol tento trest zaradený do systému trestov v SR. Význam je najmä v menšom zásahu do života odsúdeného,“ povedal. Odsúdený totiž nie je odlúčený od svojej rodiny a môže aj ďalej pracovať a finančne zabezpečovať svoju rodinu (Trest domáceho väzenia funguje, aj bez obojkov, 2009).

„Účelom trestu je prispieť ku kontrole zločinnosti, chrániť spoločnosť pred trestnými činmi, odvracať trestné činy smerujúce proti právam a slobodám občanov a zabraňovať páchateľom v ďalšej trestnej činnosti, vychovávať ich k tomu, aby sa stali riadnymi občanmi, viesť ich k prosociálnemu chovaniu, napraviť ich a súčasne pôsobiť výchovne aj na ostatých členov spoločnosti.“ (Kuchta, Válková, str. 188)

1.1 Pojem trest a trestný čin

Trest je represívne opatrenie spoločnosti, je to právny následok spáchania trestného činu za protispoločenské konanie jednotlivca. Ako uvádza PhDr. Kasanová vo svojej publikácii Penitencionárna resocializácia a možnosti využitia alternatívnych trestov z roku 2000, najčastejšou sankciou ukladanou trestnými senátmi na Slovensku je ukladanie nepodmienečného a podmienečného trestu odňatia slobody. Základný paradox je, že výkon trestu vytvára prostredie, z ktorého sa rodí kriminalita. Aj napriek tomu, trest odňatia slobody zostáva základným pilierom moderných trestných systémov.

Trest odňatia slobody je nenahraditeľný pri spáchaní závažného trestného činu a pre určité typy delikventov. V mnohých prípadoch je možné nahradiť trest odňatia slobody iným alternatívnym trestom, ktorý nie je spojený s odňatím slobody – sú lacnejšie, odsúdený sa nemusí znovu zaraďovať do spoločnosti.

Trestný čin

Trestný čin je zákone definovaný ako protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone 300/2005, ak tento zákon neustanovuje inak. Nová právna úprava člení trestné činy na prečiny a zločiny.

- Prečin

(1) Prečin je

a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo

b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

(2) Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

- Zločin

(1) Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

(2) O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

(3) Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

1.2 Druhy trestov

Druhy trestov a ochranných opatrení, ktoré môže uložiť súd v Slovenskej republike za spáchané trestné činy, sú stanovené v Trestnom zákone (zákon č. 300/2005 Z.z. §32).

Za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchatel'ovi, ktorý je fyzickou osobou, len

- a) trest odňatia slobody,
- b) trest domáceho väzenia,
- c) trest povinnej práce,
- d) peňažný trest,

- e) trest prepadnutia majetku
- f) trest prepadnutia veci,
- g) trest zákazu činnosti,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- j) trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- k) trest vyhostenia.

1.2.1 Trest odňatia slobody

Trestný zákon definuje trest odňatia slobody v zákone 300/2005 Z.z. v §46 nasledovne:

Trest odňatia slobody možno uložiť ako trest na určitú dobu, najviac na dvadsaťpäť rokov alebo ako trest odňatia slobody na doživotie.

Trest odňatia slobody na doživotie je definovaný v §47 nasledovne:

(1) Trest odňatia slobody na doživotie môže súd uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje, a len za podmienok, že

a) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a

b) nie je nádej, že by páchateľa bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

(2) Ak súd odsudzuje páchateľa za dokonaný trestný čin úkladnej vraždy, vraždy, ublíženia na zdraví, nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, obchodovania s ľuďmi, obchodovania s deťmi, brania rukojemníka, zavlčenia do cudziny, lúpeže, vydierania, hrubého nátlaku, znásilnenia, sexuálneho násillia, sexuálneho zneužívania, týrania blízkej osoby a zverenej osoby, všeobecného ohrozenia, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode, zavlčenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny, teroru, násillného prekročenia štátnej hranice, prevádzačstva, výroby detskej pornografie, genocídia, terorizmu alebo neľudskosti, hoci už bol za takéto trestné činy

dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, a to aj bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1.

1.2.2 Trest domáceho väzenia

Trest domáceho väzenia definuje Trestný zákon v §53 nasledovne:

- (1) Trest domáceho väzenia až na jeden rok môže súd uložiť páchateľovi prečinu.
- (2) Odsúdený po dobu výkonu trestu domáceho väzenia je povinný v čase, ktorý určí súd, zdržiavať sa vo svojom obydľí vrátane k nemu prináležiacich vonkajších priestorov, viesť riadny život a podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak je táto kontrola nariadená.
- (3) Po dobu výkonu trestu domáceho väzenia môže odsúdený opustiť svoje obydlie len po predchádzajúcom súhlase probačného a mediačného úradníka alebo orgánu, ktorý spravuje technickú kontrolu nad odsúdeným, a len z naliehavého dôvodu a na nevyhnutne potrebný čas. Tento čas sa započítava do výkonu trestu.
- (4) Ak odsúdený neplní povinnosti uvedené v odseku 2, súd trest premení na nepodmienečný trest odňatia slobody tak, že dva dni nevykonaného trestu sa rovnajú jednému dňu nepodmienečného trestu odňatia slobody, a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.

1.2.3 Trest povinnej práce

Trest domáceho väzenia definuje Trestný zákon v §54 nasledovne:

Trest povinnej práce môže súd uložiť so súhlasom páchateľa vo výmere od 40 do 300 hodín, ak ho odsudzuje za prečin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov.

§55 definuje výkon trestu povinnej práce nasledovne:

- (1) Trest povinnej práce je odsúdený povinný vykonať najneskôr do jedného roka od nariadenia výkonu tohto trestu. Súd môže páchateľovi na túto dobu uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, spravidla mu uloží, aby podľa svojich síl a schopností nahradil škodu, ktorú

trestným činom spôsobil. Do doby výkonu trestu povinnej práce sa nezapočítava doba, počas ktorej odsúdený

a) nemohol vykonávať trest povinnej práce pre dočasnú práceneschopnosť alebo preto, že mu v tejto dobe práca nebola určená,

b) vykonával povinnú vojenskú službu alebo inú službu namiesto povinnej vojenskej služby,

c) zdržiaval sa v cudzine,

d) bol vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody v inej veci.

(2) Trest povinnej práce súd neuloží, ak je páchatel' dlhodobo práceneschopný alebo invalidný.

(3) Trest povinnej práce je odsúdený povinný vykonávať osobne a vo svojom voľnom čase bez nároku na odmenu.

(4) Ak odsúdený v čase výkonu trestu povinnej práce nevedol riadny život alebo zavinene nevykonal práce v určenom rozsahu, alebo nesplnil uložené obmedzenia alebo povinnosti, súd premení trest povinnej práce alebo jeho zvyšok na trest odňatia slobody tak, že za každé dve hodiny nevykonanej práce nariadi jeden deň nepodmienečného trestu odňatia slobody a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.

(5) Súd môže upustiť od výkonu trestu povinnej práce, ak sa odsúdený v čase výkonu tohto trestu nie z vlastnej viny stal trvalo práceneschopným alebo invalidným alebo z iných závažných dôvodov.

1.2.4 Peňažný trest

Trest domáceho väzenia definuje Trestný zákon v §56 nasledovne:

(1) Peňažný trest môže súd uložiť od 5 000 Sk do 10 000 000 Sk páchatel'ovi úmyselného trestného činu, ktorým získal alebo sa snažil získať majetkový prospech.

(2) Bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchatel'a trest odňatia slobody neukladá.

(3) Ak to odôvodňuje výška uloženého peňažného trestu a osobné a majetkové pomery páchatel'a, môže súd rozhodnúť, že peňažný trest zaplatí odsúdený v mesačných splátkach. Súčasne určí ich výšku a lehotu v dĺžke najviac jeden rok od nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, do ktorej musí byť peňažný trest zaplatený.

(4) Peňažný trest, ktorý odsúdený už vykonal, sa započítava do nového peňažného trestu, ktorý bol páchatel'ovi uložený pre ten istý skutok, alebo do tohto trestu, ak bol uložený ako súhrnný trest alebo úhrnný trest.

(5) Peňažný trest súd neuloží, ak by sa tým zmarila možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom.

§ 57 Trestného zákona hovorí, že:

(1) Pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchatel'a. Peňažný trest neuloží, ak je zrejmé, že by bol nevyožiteľný.

(2) Vymožená suma peňažného trestu pripadá štátu.

(3) Ak súd ukladá peňažný trest, ustanoví pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody až na päť rokov. Náhradný trest nesmie spolu s uloženým trestom odňatia slobody presahovať zákonom dovolenú hranicu trestnej sadzby.

(4) Ak by náhradný trest presiahol hranicu uvedenú v odseku 3 alebo ak je peňažný trest ukladaný popri treste odňatia slobody na doživotie, súd náhradný trest neuloží.

1.2.5 Trest prepadnutia majetku

Trest domáceho väzenia definuje Trestný zákon v §58 nasledovne:

(1) Trest prepadnutia majetku môže súd uložiť vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatel'a, ak páchatel'a odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo ak ho odsudzuje na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchatel' získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu.

(2) Trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak odsudzuje páchatel'a za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi,

trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny alebo trestného činu prijímania úplatku a bude preukázané, že páchateľ nadobudol majetok alebo jeho časť z nelegálnych príjmov.

§59 Trestného zákona definuje prepadnutie majetku takto:

(1) Trest prepadnutia majetku postihuje celý majetok patriaci odsúdenému alebo tú jeho časť, ktorú súd určí; prepadnutie majetku sa však nevzťahuje na prostriedky alebo veci, ktoré sú nevyhnutne potrebné na uspokojenie životných potrieb odsúdeného alebo osôb, o ktorých výživu alebo výchovu je podľa zákona povinný sa starať. Tento trest nemožno uložiť, ak by sa tým zmarila možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom.

(2) Vlastníkom prepadnutého majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(3) Právoplatným rozhodnutím súdu o prepadnutí majetku zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

1.2.6 Trest prepadnutia veci

Je definovaný v Trestnom zákone v §60 takto:

(1) Súd uloží trest prepadnutia veci,

- a) ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu,
- b) ktorá bola určená na spáchanie trestného činu,
- c) ktorú páchateľ získal trestným činom alebo ako odmenu zaň alebo
- d) ktorú páchateľ nadobudol za vec uvedenú v písmene c)

(2) Ak vec uvedená v odseku 1 je nedosiahnuteľná alebo neidentifikovateľná, alebo je zmiešaná s majetkom páchateľa alebo s majetkom inej osoby získaným v súlade so zákonom, môže súd uložiť prepadnutie veci takej hodnoty, ktorá zodpovedá hodnote tejto veci.

(3) Nedosiahnuteľnou vecou sa rozumie vec zničená, poškodená, stratená, odcudzená, urobená neupotrebitel'nou, spotrebovaná, ukrytá, prevedená na inú osobu s cieľom vyňať ju z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní alebo inak odstránená alebo ušetréné náklady.

(4) Vecou podľa odseku 1 sa rozumejú aj príjmy z trestného činu, ako aj zisky, úroky a iné úžitky z týchto príjmov alebo vecí.

(5) Trest prepadnutia veci môže súd uložiť, len ak ide o vec patriacu páchatel'ovi.

(6) Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(7) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak

a) poškodenému vznikol z činu nárok na náhradu škody, ktorého uspokojenie by bolo znemožnené prepadnutím veci,

b) hodnota veci je v zjavnom nepomere k miere závažnosti prečinu, alebo

c) súd upustil od potrestania páchatel'a.

1.2.7 Trest zákazu činnosti

Trestný zákon v §61 definuje tento trest takto:

(1) Trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému po dobu výkonu tohto trestu zakazuje výkon určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis.

(2) Trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov, ak sa páchatel' dopustil trestného činu v súvislosti s touto činnosťou.

(3) Do doby výkonu trestu zákazu činnosti sa nezapočítava doba výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody; započítava sa však doba, počas ktorej bolo páchatel'ovi pred právoplatnosťou rozsudku podľa osobitných predpisov odňaté oprávnenie na činnosť, ktorá je predmetom zákazu, a doba, počas ktorej už nesmel na základe opatrenia štátneho orgánu túto činnosť vykonávať.

(4) Trest zákazu činnosti, ktorý odsúdený už vykonal, sa započítava do nového trestu zákazu činnosti, ktorý bol páchatel'ovi uložený pre ten istý skutok alebo do tohto trestu, ak bol uložený ako súhrnný trest alebo úhrnný trest.

1.2.8 Trest zákazu pobytu

Je v Trestnom zákone definovaný v §62 nasledovne:

- (1) Trest zákazu pobytu spočíva v tom, že sa odsúdený nesmie po dobu výkonu tohto trestu zdržiavať na určenom mieste alebo v určenom obvode; na prechodný pobyt na takom mieste alebo v takom obvode v nevyhnutnej osobnej veci sa vyžaduje povolenie.
- (2) Súd môže uložiť trest zákazu pobytu na jeden rok až päť rokov za úmyselný trestný čin, ak to vyžaduje so zreteľom na doterajší spôsob života páchatel'a a miesto spáchania činu ochrana verejného poriadku, rodiny, zdravia, mravnosti alebo majetku. Trest zákazu pobytu sa nemôže vzťahovať na miesto alebo obvod, v ktorom má páchatel' trvalý pobyt.
- (3) Súd môže uložiť páchatel'ovi po dobu výkonu tohto trestu primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, ak mu tento trest neukladá popri nepodmienečnom treste odňatia slobody.
- (4) Do doby výkonu trestu zákazu pobytu sa nezapočítava doba výkonu trestu odňatia slobody.
- (5) Trest zákazu pobytu sa nemôže uložiť popri treste povinnej práce, ak sa práce majú vykonať v mieste, na ktorom je odsúdenému pobyt zakázaný.

1.2.9 Trest straty čestných titulov a vyznamenaní

Táto forma trestu je bližšie definovaná v Trestnom zákone v §63 a to nasledovne:

- (1) Trest straty čestných titulov a vyznamenaní spočíva v tom, že odsúdený stráca vyznamenania a iné čestné tituly udelené podľa osobitných predpisov.
- (2) Súd môže uložiť trest straty čestných titulov a vyznamenaní, ak odsudzuje páchatel'a za obzvlášť závažný zločin na trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov.
- (3) Súd môže uložiť tento trest aj popri kratšom treste odňatia slobody alebo popri inom treste, ak to vzhľadom na povahu spáchaného obzvlášť závažného zločinu vyžaduje ochrana vážnosti čestného titulu a vyznamenania, ktoré boli páchatel'ovi pred odsúdením udelené.

1.2.10 Trest straty vojenskej a inej hodnosti

Je definovaný v Trestnom zákone v §64 takto:

(1) Trest straty vojenskej a inej hodnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému znižuje hodnosť v ozbrojených silách na hodnosť vojaka, a ak ide o príslušníka v služobnom pomere, odníma sa mu hodnosť v tomto zbore.

(2) Trest straty vojenskej a inej hodnosti uloží súd páchatel'ovi, ktorý je nositeľom takejto hodnosti, ak ho odsudzuje za úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody najmenej na dva roky bez podmieneného odkladu jeho výkonu.

(3) Súd môže uložiť tento trest aj popri kratšom treste odňatia slobody alebo popri inom treste, ak odsudzuje páchatel'a, ktorý je príslušníkom ozbrojených síl alebo príslušníkom v služobnom pomere, a ak to vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu vyžaduje disciplína a poriadok v ozbrojených silách alebo v službe.

1.2.11 Trest vyhostenia

Trestu vyhostenia sa venuje §65 Trestného zákona a vymedzuje ho takto:

(1) Ak to vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný verejný záujem, súd môže páchatel'ovi, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie azyllanta, uložiť trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky.

(2) Trest vyhostenia nemožno uložiť páchatel'ovi,

a) u ktorého sa nepodarilo zistiť jeho štátnu príslušnosť alebo štát, z ktorého na územie Slovenskej republiky pricestoval,

b) ktorému hrozí, že v štáte, do ktorého má byť vyhostený, by bol jeho život alebo osobná sloboda ohrozené z dôvodov jeho rasy, farba pleti, etnickej príslušnosti, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov; to neplatí pre toho, koho odôvodnene možno považovať za nebezpečného pre bezpečnosť Slovenskej republiky alebo koho odsudzuje súd za obzvlášť závažný zločin, alebo

c) ak má byť vyhostený do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu takýto trest môže byť uložený, alebo ak by mu v takomto štáte hrozilo mučenie.

(3) Trest vyhostenia môže súd uložiť na jeden rok až pätnásť rokov.

2 KONTROLA A UKLADANIE TRESTU DOMÁCEHO VÄZENIA

Testom domáceho väzenia môže súd v menej závažných prípadoch nahradiť trest odňatia slobody. „Domáce väzenie je vhodnou alternatívou pre prvopáchatel'ov, nemožno ho však uložiť mladistvému. Domáce väzenie, či povinné práce sú tresty, ktoré sú vo vyspelých krajinách úplne bežné a súdy ich ukladajú najmä za neúmyselné trestné činy. Tento trest sa osvedčil nielen v USA, ale aj v niektorých štátoch Európy.“ (Pro Bono, A European Organization Of Attorneys EWIV, str. 2).

2.1 Ukladanie a zásady trestu domáceho väzenia

(1) Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatel'om tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov, trest zároveň vyjadruje morálne dosúdenie páchatel'a spoločnosťou.

(2) Páchatel'ovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody.

(3) Trest má postihovať iba páchatel'a, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby.

(4) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

(5) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne na

a) u spolupáchatel'ov aj na to, akou mierou konanie každého z nich prispelo k spáchaniu trestného činu,

b) u organizátora, objednávateľa, návodcu a pomocníka aj na význam a povahu ich účasti na spáchanom trestnom čine,

c) pri príprave na zločin a pokuse trestného činu aj na to, do akej miery sa konanie páchatel'a priblížilo k dokonaniu trestného činu, ako aj na okolnosti a na dôvody, pre ktoré k dokonaniu trestného činu nedošlo.

(6) Tresty uvedené v par. 32 možno uložiť samostatne alebo možno uložiť viac týchto trestov popri sebe. Za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody.

(7) Popri sebe nemožno uložiť trest

- a) odňatia slobody a domáceho väzenia,
- b) odňatia slobody a povinnej práce,
- c) peňažný a prepadnutia majetku,
- d) prepadnutia veci a prepadnutia majetku,
- e) zákazu pobytu a vyhostenia.

(8) Ak súd uloží trest odňatia slobody na doživotie, môže zároveň rozhodnúť, že podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nie je prípustné, ak páchatel'

- a) spáchal dva alebo viac obzvlášť závažných zločinov,
- b) naplnil súčasne dve alebo viac okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby,
- c) spáchal trestný čin ako člen zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny, alebo
- d) bol už potrestaný za trestný čin uvedený v par. 47 ods. 2.

Trest domáceho väzenia, by sa mal ukladať len pri páchaní menej závažnej trestnej činnosti, tak isto plní všetky funkcie trestu ako jeho prísnejšia alternatíva v podobe trestu odňatia slobody.

Podľa par. 53 Trestného zákona môže súd uložiť páchatel'ovi prečinu trest domáceho väzenia až na jeden rok. Odsúdený po dobu výkonu trestu domáceho väzenia je povinný v čase určenom súdom zdržiavať sa vo svojom obydli, vrátane vonkajších priestorov prináležiacich k nemu, viesť riadny život a podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak takáto kontrola bola nariadená. Po dobu výkonu takéhoto trestu odsúdený môže opustiť svoje obydlie len po predchádzajúcom súhlase príslušných orgánov, a to len na nevyhnutne potrebný čas. Tento čas sa zarátava do výkonu trestu.

„Čas, po ktorý je odsúdený povinný zdržiavať sa v obydlí, je jednou z náležitostí rozhodnutia, ktorým bol trest uložený. Presný čas závisí od konkrétnych okolností prípadu. Súd spravidla ponechá odsúdenému dostatočný čas na to, aby sa mohol dopraviť z a na pracovisko, s ohľadom na okolnosti osobitného zreteľa tiež, nie je vylúčené, aby súd umožnil účasť odsúdeného napr. na pravidelných náboženských obradoch a pod.“
(Vajzerová, str.17)

Ak osoba ktorej bol trest domáceho väzenia uložený si neplní povinnosti, ktoré jej boli súdom stanovené, súd trest domáceho väzenia premení na nepodmienečný trest odňatia slobody, pričom dva dni nevykonaného trestu domáceho väzenia sa rovnajú jednému dňu nepodmienečného trestu odňatia slobody a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.

Trest domáceho väzenia predstavuje nový trest, v podmienkach SR je to zatiaľ zriedkavo využívaný druh trestu. Základným motívom pre odsúdeného je zachovanie sociálnych a ekonomických väzieb a kontaktov. Nezanedbateľné je aj hľadisko hospodárnosti, keďže výkon takéhoto trestu, je menej nákladný než výkon trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody.

Čentěš a kolektív uvádzajú, že trest možno uložiť najmä odsúdeným, ktorým s ohľadom na závažnosť konania alebo možnosti nápravy je potrebné uložiť trest s obmedzením osobnej slobody, ale s ohľadom na ich pomery postačuje aj miernejšia forma obmedzenia (Čentěš, 2006).

Zavedenie trestu domáceho väzenia sa hodnotí pozitívne, pretože ide o sankciu, ktorá prispieva k prehĺbeniu trestu a má veľa predností, medzi ktoré patrí napr. aj zachovanie pracovných a rodinných väzieb ale aj absencia nákladov spojených s trestom odňatia slobody.

Domáce väzenie nie je výhodné len pre páchatel'ov. Šetrí aj prostriedky štátneho rozpočtu. "Výdavky na jedného väzňa či už odsúdeného alebo len obvineného za rok 2007 boli v priemere 13 802 eur (415 806 korún)," konštatoval Jurči. V celách na Slovensku sa pritom nachádza vyše 8600 väzňov (Luxus domova nie je pre každého, 2009).

Skúsenosti s týmto druhom trestu sú podľa Jurčiho vo všeobecnosti veľmi dobré. "To bol aj dôvod prečo bol tento trest zaradený do systému trestov v SR. Význam je najmä v menšom zásahu do života odsúdeného," povedal (Luxus domova nie je pre každého, 2009).

Výkonom trestu domáceho väzenia by sa eliminovali negatívne dopady umiestnenia odsúdeného páchatel'a do nápravného zariadenia. Odsúdený totiž nie je odlúčený od svojej rodiny a môže aj ďalej pracovať a finančne zabezpečovať svoju rodinu, je ponechaný vo svojom prirodzenom rodinnom prostredí, kde nachádza pozitívne vzory správania sa. Aj počas výkonu trestu odňatia slobody sa v hojnej miere vyžíva kontakt s rodinou či priateľmi. S kontaktom s príbuznými sa posilňuje aj ďalší pozitívny faktor, ktorým je pocit viny. Tento je najsilnejší najmä u prvopáchatel'ov a to tesne po ukončení trestného procesu, kedy si uvedomuje ani nie tak spoločenskú nebezpečnosť svojho konania, ale skôr ujmu, ktorú svojim konaním spôsobil svojim blízkym a v dôsledku toho túži po vlastnej náprave. Po krátkom pobyte vo väzení sa tento pocit viny postupne stráca, ponechaním páchatel'a v domácnosti, kde na neho neustále pôsobia sociálne väzby, by tento pocit osobu páchatel'a ovplyvňoval nepochybne dlhšie a v väčšej intenzite.

Na uvedomenie si nebezpečnosti spáchaného trestného činu má vplyv aj častejší kontakt páchatel'a s obeťou, ktorý je pri výkone trestu odňatia slobody minimálny alebo nulový, ale pri domácom väzení je nepochybne častejší. Obzvlášť ak sú páchatel'ovi uložené ochranné povinnosti v podobe napr. verejného ospravedlnenia sa.

2.2 Kontrola trestu domáceho väzenia

Probáciu a mediáciu v trestnom konaní možno vnímať ako alternatívu, ktorá je determinovaná Trestným zákonom, Trestným poriadkom a návrhom Smerníc k alternatívne trestu odňatia slobody.

Probačná a mediačná služba predstavuje novú inštitúciu, ktorá vychádza z dvoch profesií – sociálnej práce a z práva, konkrétne trestného práva.

Probáciou v trestnom konaní sa okrem iného myslí dohľad nad obvineným, odsúdeným za účelom znižovania opätovnej trestnej činnosti, má udržiavací charakter, teda udržiava páchatel'a v spoločnosti a zabezpečuje kontrolu plnenia uložených povinností a obmedzení. Hlavným cieľom probácie je zvýšiť výchovný efekt tak, aby sa znížilo riziko recidívy, teda opakovaného páchania trestnej činnosti.

Probačný a mediačný úradník podľa § 25 ods. 1, 2 Trestného poriadku plní úlohy probácie a mediácie uložené súdom alebo iným príslušným orgánom a iné úlohy ustanovené v tomto zákone alebo v osobitnom zákone. Ak probácia neplní svoj účel, ktorý bol rozhodnutím súdu alebo iného príslušného orgánu ustanovený, probačný a mediačný úradník podá súdu

podnet na nariadenie výkonu trestu odňatia slobody, alebo podá podnet na pokračovanie trestného stíhania proti osobe, u ktorej bolo rozhodnuté o podmiennečnom zastavení trestného stíhania.

Na základe zákona číslo 550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch sa probáciou rozumie:

- organizovanie a výkon dohľadu nad obvineným, obžalovaným alebo odsúdeným,
- kontrola výkonu trestu nespojeného s odňatím slobody vrátane uloženej povinnosti alebo obmedzenia,
- dohľad nad správaním obvineného v priebehu skúšobnej doby pri podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody,
- pomáhanie obvinenému, aby viedol riadny život a vyhovel podmienkam, ktoré mu boli uložené rozhodnutím prokurátora alebo súdu v trestnom konaní.

Činnosť probačného a mediačného úradníka podľa zákon 550/2003 Z.z.

(1) Probačný a mediačný úradník napomáha tomu, aby trestná vec mohla byť vo vhodných prípadoch prejednaná v niektorom z osobitných spôsobov trestného konania,¹⁾ alebo aby mohol byť uložený a riadne vykonaný trest nespojený s odňatím slobody, alebo aby mohla byť väzba nahradená iným vhodným opatrením. Na tento účel probačný a mediačný úradník

- a) obstaráva podklady týkajúce sa osoby obvineného o jeho rodinnom, sociálnom a pracovnom prostredí,
- b) utvára podmienky pre rozhodnutie o podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo schválení zmieru,
- c) uskutočňuje úkony na účely uzavretia dohody medzi poškodeným a obvineným o náhrade škody, ktorá vznikla trestným činom alebo na účely odstránenia ujmy, ktorá vznikla trestným činom,
- d) vykonáva dohľad nad správaním obvineného v priebehu skúšobnej doby a kontrolu výkonu trestov nespojených s odňatím slobody,
- e) uskutočňuje pri výkone probácie a mediácie ďalšie úkony v trestnom konaní.

¹⁾ Napríklad § 307 až 313 Trestného poriadku v znení neskorších predpisov.

(2) Probačný a mediačný úradník na základe rozvrhu práce uskutočňuje v rámci svojej pôsobnosti úkony na písomný pokyn predsedu senátu, samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora. Vo vhodných prípadoch v oblasti mediácie uskutočňuje úkony aj bez takého pokynu, najmä z podnetu poškodeného alebo obvineného, pričom o tom probačný a mediačný úradník bez zbytočného odkladu písomne informuje príslušný orgán činný v trestnom konaní; na vykonanie mediácie je potrebný písomný súhlas predsedu senátu alebo samosudcu a v prípravnom konaní prokurátora.

(3) Pri výkone probácie a mediácie je probačný a mediačný úradník oprávnený získavať informácie a poznatky o osobe obvineného a stanoviská poškodeného, ktoré sú významné pre rozhodnutie súdu alebo prokurátora.

(4) Policajný orgán,²⁾ vyšetrovateľ a prokurátor informujú probačného a mediačného úradníka o prípadoch, ktoré sú vhodné na vykonanie mediácie, a najmä v konaní proti mladistvým postupujú tak, aby mediácia mohla byť využitá od vznesenia obvinenia.

(5) Probačný a mediačný úradník vykonáva ochranný dohľad podľa osobitného zákona.³⁾

Na kontrolu nad dodržiavaním vykonávania trestu domáceho väzenia dohliada probačný pracovník, ktorý počas výkonu probácie motivuje páchatel'a k vedeniu života v súlade so zákonmi. Probačný pracovník spolupracuje s rodinným a sociálnym prostredím, v ktorom páchatel' žije alebo pracuje. Probáciu nariaďuje súd.

V prípade kontroly prostredníctvom námatkových kontrol by bol ku kontrole súdom poverený probačný úradník, v ktorého sa nachádza obydľie odsúdeného. Náplňou činnosti probačného úradníka by bol najmä dohľad nad výkonom uložených povinností, opatrení a celkových podmienok domáceho väzenia.

S kontrolou odsúdených vo výkone trestu prostredníctvom probačných úradníkov s úplnou absenciou elektronického kontrolného systému sú spojené určité riziká, v prvom rade ide o nemožnosť sústavnej a spätnej kontroly odsúdeného. Z praktických dôvodov probačný úradník nemôže sledovať odsúdeného 24 hodín denne. Námatkové kontroly sú síce motiváciou, aby sa odsúdený zdržiaval na mieste určenom súdom, otázna je intenzita motivačného pôsobenia. Probačný úradník môže skontrolovať odsúdeného len v istom okamihu a bez možnosti elektronického sledovania, nie je možné preveriť či sa zdržiaval na stanovenom mieste aj mimo trvania takejto osobnej kontroly.

²⁾ § 12 ods. 2 Trestného poriadku v znení neskorších predpisov.

³⁾ Zákon č. 448/2002 Z.z. o ochrannom dohľade a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

„Probačná a mediačná služba sa usiluje o začlenenie obvineného, resp. páchatel'a do života spoločnosti bez ďalšieho porušovania zákonov. Integrácia je proces, ktorý smeruje k obnoveniu rešpektu obvineného k právnemu stavu spoločnosti, jeho uplatneniu a sebarealizácii.“ (Alternatívne tresty v praxi, 2007, str. 30)

Ďalším výrazným problémom je kontrola odsúdených v nočných hodinách vo vzťahu k ostatným členom domácnosti. Ako uvádza Šámal nočné kontroly, až počas dvoch rokov, vykonávané osobne probačnými úradníkmi by mali negatívny vplyv, čo nie celkom korešponduje so zásadou personality sankcie, podľa ktorej sa má trestať iba páchatel' a trest má mať minimálny vplyv na jeho okolie. Aspekt námatkových kontrol, či už denných alebo nočných sa môže dostávať do rozporu s Listinou základných práv a slobôd na ochranu súkromia (Šámal, 2005).

Druhou možnosťou je kontrola odsúdeného pomocou elektronického kontrolného systému, ktorá sa uskutočňuje za predpokladu, že je takýto systém v mieste výkonu trestu vytvorený. Aj keď sa táto forma trestu začala pomaly využívať, bez elektronických náramkov širšie uplatnenie nie je možné. V praxi to teda znamená, že odsúdený dostane náramok s elektronickým čipom, cez ktorý sa bude automaticky zaznamenávať jeho pohyb čím by sa nahradili výjazdy probačného pracovníka. Súd môže okrem obmedzenia vychádzok vydať tiež zákaz návštevy športových podujatí či iných zhromaždení, ako aj zákaz pitia alkoholických nápojov či návštevu miesta na ktorom sa prehrešku dopustil. Toto úradník, ktorý má kontrolu na starosti, dokáže ustrážiť len veľmi ťažko. Pravdepodobne najlepším a najbezpečnejším nápadom je elektronický monitoring, čiže zakladanie čipov na ruku alebo nohu. Čipy pripomínajú hodinky, sú odolné voči vode a zložiť ich je možné len za pomoci špeciálneho zariadenia. Signál, ktorý vysiela elektronické zariadenie by mal byť 24 hodín monitorovaný, na základe čoho by polícia mohla detailne kontrolovať miesto pobytu odsúdeného. „Technické prostriedky ako elektronické monitorovanie zatiaľ nie sú využívané,“ povedal hovorca ministerstva spravodlivosti Michal Jurči (Luxus domova nie je pre každého, 2009).

V publikácii Alternatívne tresty v praxi autorka hodnotí trest domáceho väzenia v našich podmienkach a domnievame sa, že zákon dostatočne nereflektuje na naše spoločenské podmienky a vníma celý komplex problémov, ktoré musia byť vyriešené, záujmy zosúladené, aby všetko to, čo sa prijalo, aj plnilo svoj účel. Za jeden z hlavných problémov považuje nedostatok finančných prostriedkov na zavedenie kontroly technickými prostriedkami, alebo pridelením služobného motorového vozidla pre probačných

a mediačných úradníkov. Zároveň konštatuje, že chýba vymedzenie potrebných oprávnení a povinností pre probačných a mediačných úradníkov ako aj pre odsúdených, absentujú metodické pokyny týkajúce sa kontroly trestov, aj keď povinnosť kontroly spočíva na probačných a mediačných úradníkoch. Autorka ďalej konštatuje, že kontrola odsúdeného si vyžaduje sústavnosť a systematickosť, aby daná sankcia plnila svoj účel. Domnieva sa, že je nevyhnutné mnohé veci technicky aj legislatívne upraviť, pretože probačný a mediačný úradníci už teraz plnia celý rad úloh v rámci trestného konania a je otázne či kontrola výkonu nebude pre nich veľkou záťažou a nestane sa tak len formálnou a náhodnou (Alternatívne tresty v praxi, 2007).

Nie vždy je vhodné ponechať páchateľa (aj keď splní všetky zákonom stanovené podmienky uloženia trestu domáceho väzenia) v jeho prirodzenom prostredí, nie je vhodné zvlášť v prípadoch, u ktorých bolo kriminogénnym faktorom práve rodinné a spoločenské prostredie páchateľa. Trest domáceho väzenia sa teda neodporúča ukladať v prípade, keď spáchanie trestného činu bolo vyústením zlyhania prirodzených procesov socializácie človeka, tzn. že vtedy je vhodné človeka vyňať z jeho prirodzeného prostredia.

3 TREST DOMÁCEHO VÄZENIA AKO FORMA ALTERNATÍVNEHO TRESTU

Pojem alternatívne riešenie trestných vecí v sebe zahŕňa všetky „špecifické postupy využívané alternatívne oproti štandardnému trestnému konaniu a zvláštne formy reakcie na trestnú činnosť predstavujúce alternatívu k tradičnému trestu odňatia slobody“ (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, str. 3).

Pri rozhodovaní o zavedení alternatívnych trestov do nášho trestného systému sa zvažovali pozitíva a negatíva týchto sankcií. S ohľadom na pozitívne skúsenosti rôznych krajín, ktoré tieto tresty už dlhodobo uplatňujú, boli alternatívne tresty do nášho trestného systému zavedené, pritom však boli jasne stanovené hranice a prípady, pri ktorých môžu byť uložené a kedy je nevyhnutné uložiť páchateľovi trest odňatia slobody. Dané podmienky upravuje Trestný zákon v ustanovení § 34 ods. 6 a 7, ktorý hovorí, že za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody. Na rozhodnutie sudcu pri ukladaní alternatívneho trestu, alebo trestu odňatia slobody vplývajú okrem závažnosti trestného činu ďalšie skutočnosti ako sú: napr. rodinné, sociálne pomery páchateľa, jeho individuálne, osobnostné i psychologické charakteristiky, vzťahy k užšiemu i širšiemu sociálnemu okoliu a iné okolnosti prípadu. Za každým konkrétnym spisom je konkrétna osoba, konkrétny osud človeka a nesprávne uloženým trestom sa môže do budúcnosti podpísať aj pod to, že úplne zničí život súdenému človeku. Rozhodovanie o vine a treste vôbec nie je jednoduchá vec, sudcovia rozhodujú o živote a ďalšej existencii ľudí, a preto považujeme individuálny prístup k páchateľom trestnej činnosti za nevyhnutný. Alternatív k trestu odňatia slobody by malo byť čo najviac (Mgr. Láštiová a Mgr. Vajzerová, 2007). Výkon trestu odňatia slobody môže mať u mladistvých a mladých dospelých v oblasti ich vývinu brzdiaci vplyv, pretože vo väzení je individuálne zvládanie vývinových úloh sťažené alebo znemožnené. Zanedbanie individuality a nedostatok sociálneho uznania vedie k vzniku subkultúr, teda - k formovaniu skupín väzňov, v ktorých sa odchyľne postoje a spôsoby správania ďalej rozvíjajú a tradujú. Zvlášť kriticky treba hodnotiť u mladistvých stratu veľkej časti sociálnej siete a zmenu vzťahných osôb spôsobenú uväznením, najmä pre jej orientačnú a podpornú funkciu, ako aj z hľadiska možnej ochoty

blízkyh napomôcť pri snahe znovuzačleniť sa do spoločnosti. Strata blízkyh, je väzňami prežívaná ako narastajúca záťaž (Kozoň, 2006).

Uložene trestu odňatia slobody je najzávažnejším zásahom do osobnej integrity človeka. Ako uvádza Vajzerová z psychologického a sociologického hľadiska nevýhody spočívajú najmä v tom, že odsúdený spoznáva väzenskú realitu života, získava návyky, ktoré sú pre odsúdeného v skutočnom živote sotva použiteľné. Tieto faktory v mnohých prípadoch deformujú už aj tak narušenú osobnosť odsúdeného. Ako jednu z možností riešenia tohto problému uvádza ukladanie alternatívnych trestov. Vajzerová ďalej vo svojej publikácii uvádza ako príklad fungovania tejto alternatívy trestu k trestu odňatia slobody krajiny (Švédsko, Španielsko), ktoré začali s uplatňovaním týchto foriem trestu už v roku 1996. Nový Trestný zákon rozšíril okruh alternatívnych trestov aj v našej legislatíve (Vajzerová, 2007).

Filozofia alternatívnych trestov je jednoduchá: ponechať odsúdených na slobode a uložiť im taký druh povinností alebo obmedzení, ktoré budú pôsobiť preventívne proti páchaniu ďalšej trestnej činnosti, ochránia spoločnosť, uspokojia záujmy obetí trestného činu a upevnia v páchatel'ovi návyky a postoje potrebné k vedeniu riadneho života.

Problematika alternatívnych trestov predstavuje jednu z kľúčových tém z pohľadu modernizácie trestnej politiky, ale aj z pohľadu novoformujúcej sa sociálnej práce s páchatel'mi trestných činov. Zavedenie systému alternatívnych trestov do života je aj po ich právnom zakotvení, relatívne dlhodobým procesom, neprinášajúcim bezprostredne viditeľné a merateľné výsledky. Alternatívne tresty sa pokladajú za nutný štandard legislatívy a sociálneho fungovania v demokratických krajinách. A preto, aj SR bola nútená zaoberať sa tým, ako trestné právo pôsobí a prispôsobí sa moderným trendom v danej oblasti. V súčasnosti sa v našom trestnom práve ako alternatíva trestu odňatia slobody uplatňuje podmienené odsúdenie, peňažný trest, trest zákazu činnosti, trest vyhostenia, trest zákazu pobytu, trest prepadnutia majetku a trest prepadnutia vecí (Baláž, 2004)

Ako uvádza Kalvodová vo svojej publikácii *Alternatívni sankce a nova kodifikace trestního práva hmotného*, trest domáceho väzenia je koncipovaný ako alternatíva k trestu nepodmieneného odňatia slobody určená pre páchatel'ov, u ktorých k dosiahnutiu účelu trestu nebude postačujúci trest obecné prospešných prác, či podmienené odsúdenie, ale nebude nevyhnutný ani výkon trestu odňatia slobody vo väznici.

Dá sa predpokladať, že spoločnosť bude dostatočne zabezpečená pred páchaním trestnej činnosti. O tento predpoklad sa bude dať opierať len vtedy, ak na trest domáceho väznia budú odsúdení iba páchatelia nemej závažných trestných činov, teda páchatelia prečinov ako ich definuje Trestný zákon 300/2005.

Kalvodová vyvracia argument, že trest domáceho väzenia je z hľadiska prevencie málo účinný, keďže pôsobí menej odstrašujúco. O minimálnej odstrašujúcej funkcii trestu odňatia slobody svedčí obrovské percento odsúdených recidivistov. Okrem toho, páchatelia odsúdení k trestu domáceho väzenia, hovoria o dostatočnej motivácii do budúcnosti nepáchať trestnú činnosť, keďže vzhľadom na značné obmedzenie slobody, nevyhnutnosti podrobenia sa opatreniam uloženým zo strany súdu a značnej dávky sebadisciplíny ho považujú za skutočný trest (Kalvodová, 2000).

Trest domáceho väzenia sa dá považovať za vhodnejšiu formu trestu, ako je trest odňatia slobody, čo sa týka splnenia, prevýchovnej, nápravnej a resocializačnej funkcie. Trest domáceho väzenia v minimálnej miere zasahuje do pozitívnych sociálnych, rodinných, ekonomických väzieb páchatel'a na jeho okolie, no zároveň odsúdeného značne obmedzuje, čo prispieva k jeho do budúcnosti prosociálnemu chovaniu a vedeniu riadneho života. Odsúdený pri takomto druhu trestu nie je vytrhnutý z prirodzeného prostredia, čo je pozitívny faktor a zároveň je eliminovaný negatívny vplyv pôsobenia nápravných zariadení na osobu páchatel'a. Veľmi nebezpečným a často trvalým následkom na psychike odsúdeného zanecháva prizonizácia, teda proces v ktorom sa „páchatel' oboznamuje s predpismi ako aj neformálnymi pravidlami, hodnotami, zvykmi a celkovou kultúrou väzenia a jeho postupné internalizovanie týchto reálií je prekážkou pozitívnej resocializácie a možným následkom je, že sa väzeň tomuto prostrediu prispôsobí natoľko, že po prepustení nie je schopný viesť normálny život.“ (Menzík, Kalvodová, Kuchta, str. 54)

Ponechanie páchatel'a v domácom prostredí súvisí aj s elimináciou negatívneho vplyvu väzenského prostredia. V nápravných zariadeniach je častým javom vytváranie nových zločineckých skupín, alebo vymieňanie si skúseností z trestnej činnosti.

Pri treste domáceho väzenia je odsúdený páchatel' ponechaný v prirodzenom prostredí, kde môže nachádzať pozitívne vzory správania a aj počas výkonu trestu sa využíva ako vhodný resocializačný faktor kontakt s rodinou, známymi či spolupracovníkmi odsúdeného, keďže odsúdený je s týmito blízkymi osobami v neustálom kontakte. Kontaktom sa posilňuje aj

d'alší pozitívny faktor a tým je pocit viny. Tento je najsilnejší najmä u prvopáchateľov, ktorý si uvedomujú akú ujmu spôsobili konaním svojim blízkym a na základe toho túžia po náprave.

Mgr. Láštiová a Mgr. Vajzerová v publikácii Alternatívne tresty v praxi, str. 12 hovoria, že: „V náväznosti na rezolúciu OSN sa problematikou alternatívnych trestov naďalej intenzívne zaoberala Rada Európy. V roku 1991 vydala publikáciu „Alternatívne opatrenia k uväzneniu“, kde alternatívne tresty rozdelila do 3 skupín podľa dopadu na páchatel'a a v roku 1992 prijala „Doporučenie č. 16 Výboru ministrov členských štátov k európskym pravidlám o trestoch a opatreniach realizovaných v spoločnosti“. Toto doporučenie obsahuje 90 pravidiel, ktoré sú chápané ako paralela Európskych väzenských pravidiel a tvoria súhrn požiadaviek doporučených členským štátom k využitiu pri vytváraní nových legislatívnych opatrení v trestnej právnej sfére. Medzi najzávažnejšie pravidlá patria:

- potreba externého dohľadu nad činnosťou orgánov poverených realizáciou trestov alebo opatrení
- ochrana práv páchatel'a, vrátane existujúceho sociálneho zabezpečenia, príp. jeho fyzického a duševného zdravia
- právomoc s'ťažovať sa proti rozhodnutiu o uložení trestu alebo opatrenia
- zabezpečenie realizácie trestov a opatrení tak, aby boli pre páchatel'a maximálne zmysluplné a prispeli k jeho osobnostnému a sociálnemu rozvoju
- zvláštna pozornosť má byť venovaná výkonu trestu povinnej práce, ktorý by mal byť spoločensky užitočný a zmysluplný a mal by maximálne zvyšovať schopnosti a zručnosti páchatel'a.“

„V odbornej literatúre sa stretávame s rozlišovaním alternatívnych trestov v užšom a širšom poňatí. Do užšieho poňatia zaraďujeme také tresty a opatrenia, ktoré v sebe zahrňujú odborné psychosociálne vedenie a kontrolu páchatel'a zaisťovanú špecializovanou sociálnou službou. U širšieho poňatia pod pojmom alternatívny trest rozumieme všetky alternatívy v smere ku klasickému súdnemu procesu alebo v prípade trestu, všetky tresty nespojené s odňatím slobody“ (Mgr. Láštiová, Mgr. Vajzerová, 2007, s.14)

Čo sa týka splnenia prevýchovnej, nápravnej a resocializačnej funkcie trestu, dajú sa alternatívne riešenia trestných vecí považovať nie za rovnocenné, ale v mnohých prípadoch dokonca za omnoho vhodnejšie ako je trest odňatia slobody. Alternatívne tresty totiž v

neporovnateľne menšej miere zasahujú do pozitívnych sociálnych, rodinných, ekonomických a pracovných väzieb páchatel'a na jeho okolie. Nevytrhávajú ho z jeho prirodzeného prostredia, čo je vzhľadom na možnosť prevýchovy veľmi pozitívnym faktorom.

Trest domáceho väzenia vo veľkej miere plní funkciu trestu, ktorou je zaistenie primeranej satisfakcie pre obeť trestnej činnosti. Odsúdený páchatel' má pri výkone tohto trestu omnoho lepšie podmienky pre poskytovanie hmotnej náhrady, keďže nie je nijako obmedzený vo svojom práve vykonávať pracovnú činnosť, teda má možnosť aktívne pracovnú možnosť vyhľadávať, k čomu je vedený aj opatreniami súdu a činnosťou probačných úradníkov.

4 KOMPARÁCIA UKLADANIA TRESTOV DOMÁCEHO VÄZENIA V JEDNOTLIVÝCH KRAJOCH SR V ROKOCH 2006 - 2008

4.1 Ciele a otázky prieskumu

Predmetom diplomovej práce bola problematika ukladania a kontroly trestu domáceho väzenia. V priebehu tvorby prieskumného problému sme si kládli viaceré problémové otázky: Využíva sa trest domáceho väzenia v Slovenskej republike? Bol už na Slovensku uložený trest domáceho väzenia?

Cieľom našej práce bolo zistiť, koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených v jednotlivých krajoch SR v rokoch 2006 - 2008 a či existuje kraj, kde zatiaľ nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia.

Na základe preštudovania literatúry a štatistík, ktoré sa v predmetnej problematike realizovali, sme si ako hlavný cieľ prieskumu stanovili: Zistiť, koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených v rokoch 2006-2008 v jednotlivých krajoch SR.

Prieskumné otázky

O1: Koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených od roku 2006 do roku 2008 vo všetkých krajoch SR?

O2: Existuje kraj v ktorom v rozmedzí rokov 2006-2008 nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia?

O3: Bol od roku 2006, odkedy vstúpil do platnosti zákon 300/2005 zaznamenaný nárast v ukladaní trestu domáceho väzenia?

4.2 Metódy prieskumu

Výberový súbor

Výberový súbor v našom prípade tvoria všetci odsúdení, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. na území Slovenskej republiky v rozmedzí rokov 2006 - 2008.

Metódy

Na zodpovedanie nami uložených prieskumných otázok sme použili štatistické ročenky vydávané Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky z rokov 2006 – 2008.

Plán prieskumu

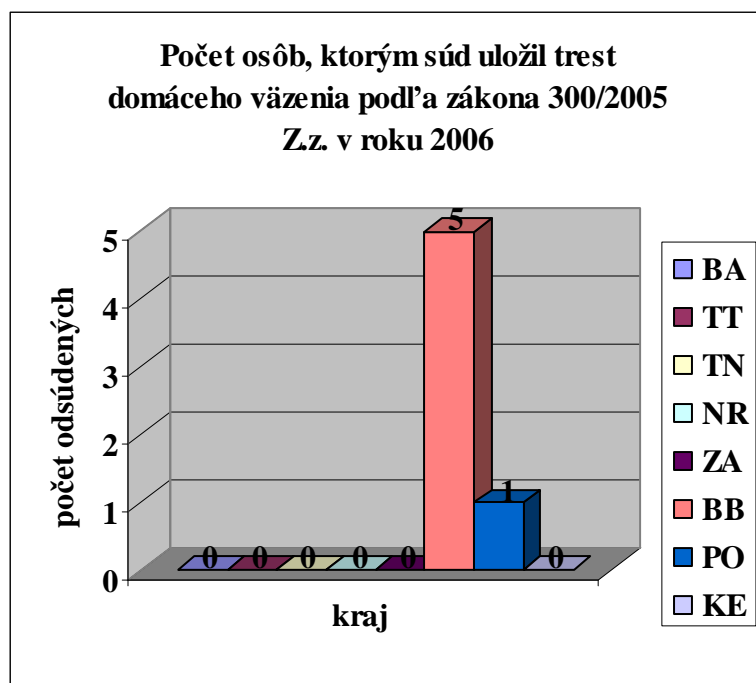
V októbri 2009 sme s vymedzili prieskumné položky a ciele prieskumu a tak isto sme začali s teoretickou prípravou našej práce a formulovaním prieskumných otázok. V decembri sme spracovali výsledky štatistických ročienok a začali sme interpretáciou a vyhodnotením výsledkov.

5 VÝSLEDKY A DISKUSIA

5.1 Výsledky

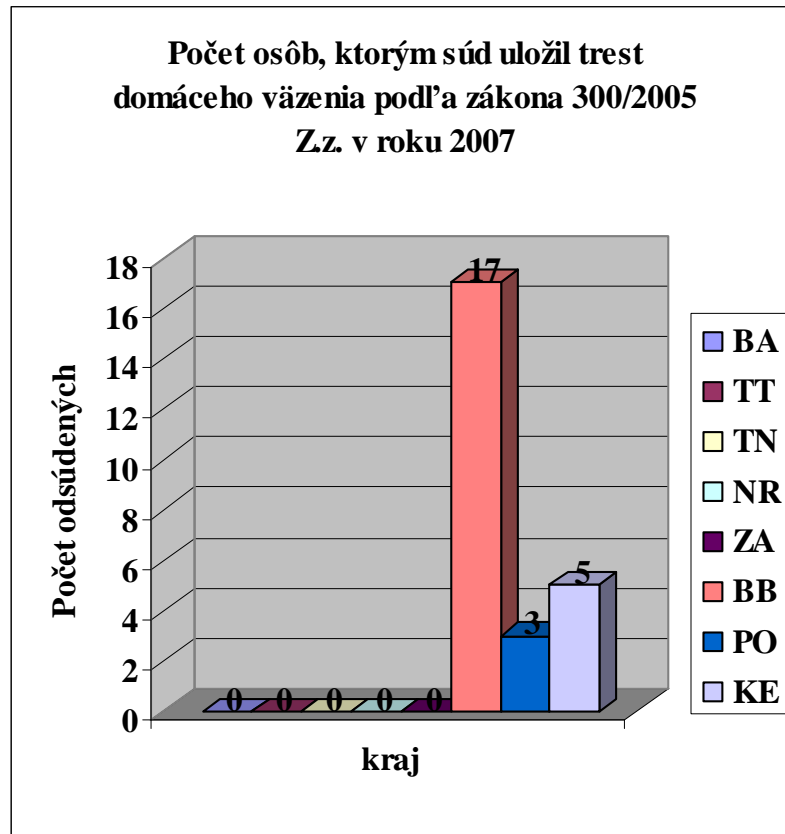
V nasledujúcej kapitole prezentujeme analýzu výsledkov štatistických ročeniek, ktoré vydalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v rokoch 2006, 2007 a 2008.

Graf 1 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2006

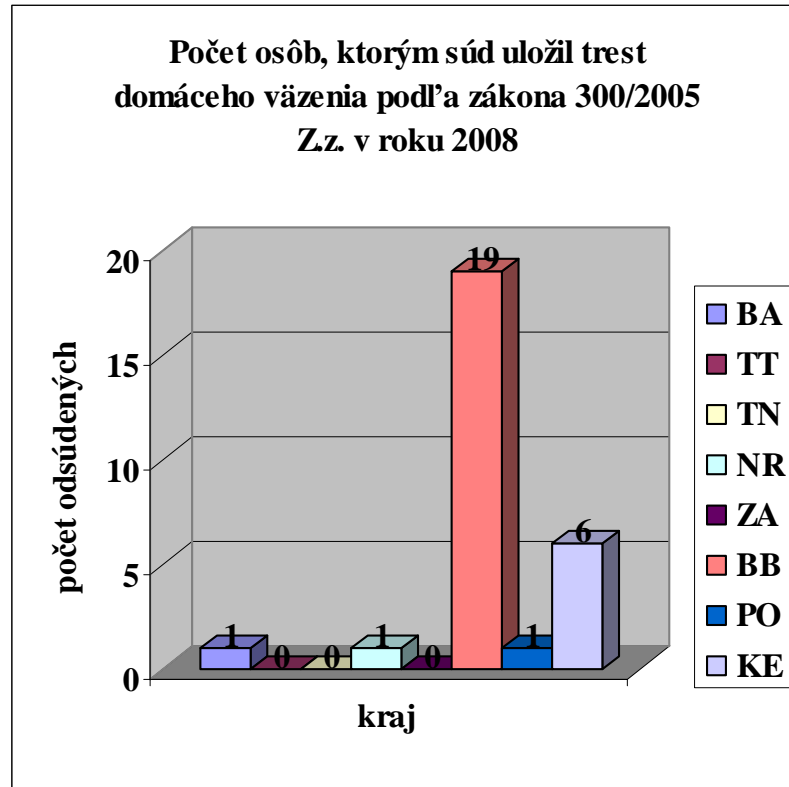
Graf 1 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2006 na území Slovenskej republiky. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia súdy uložili v roku 2006 v Banskobystrickom kraji, bolo to 5 trestov a jeden trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom, Žilinskom a v Košickom kraji súd v roku 2006 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 2 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2007

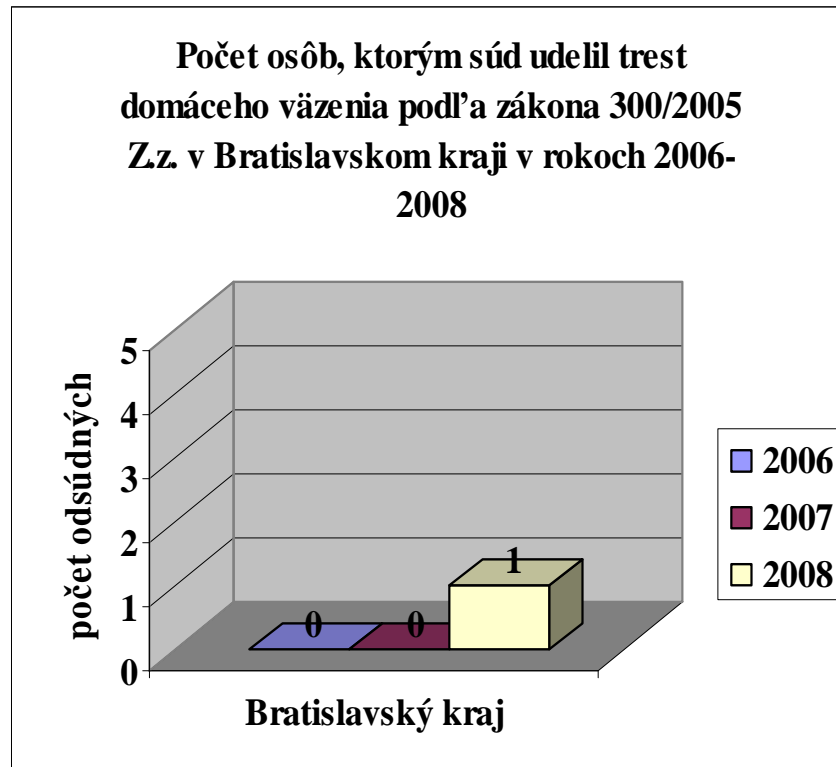
Graf 2 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2007 na území Slovenskej republiky. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 17 trestov, 5 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji a 3 tresty domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 3 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2008

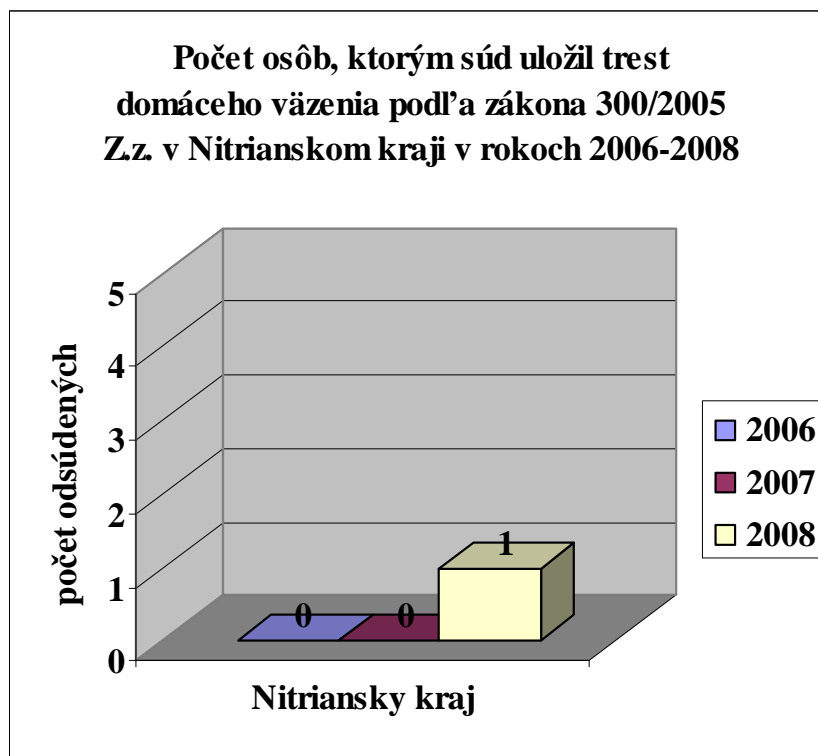
Graf 3 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2008 na území Slovenskej republiky. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 19 trestov, 6 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji, 1 trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, Bratislavskom a v Nitrianskom kraji Slovenska. V Trnavskom, Trenčianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2008 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 4 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Bratislavskom kraji

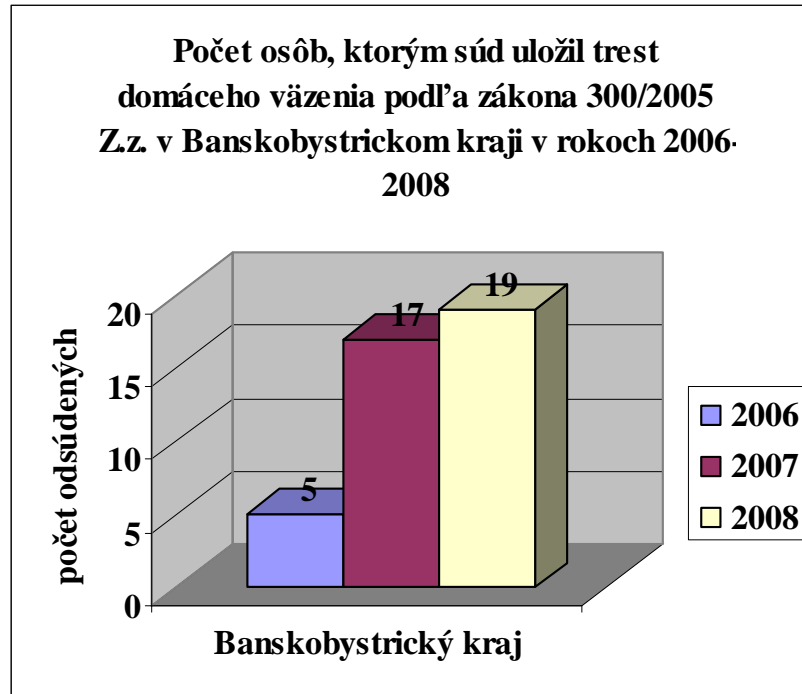
Graf 4 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Bratislavskom kraji. Z grafu vyplýva, že v rozmedzí rokov 2006-2008 súd v roku 2006 a 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest.

Graf 5 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Nitrianskom kraji

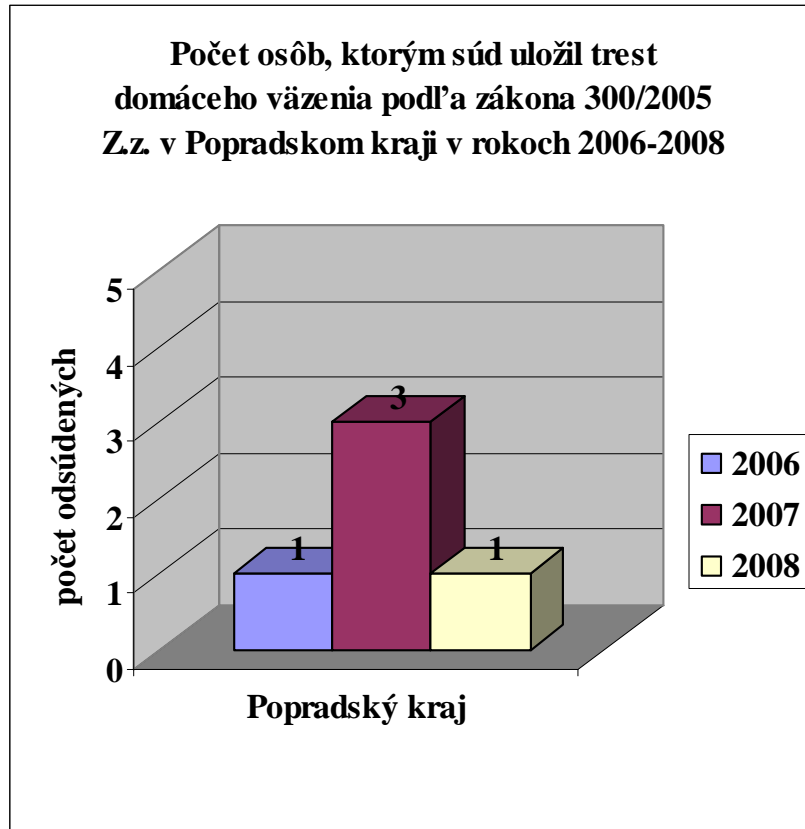
Graf 5 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Nitrianskom kraji. Z grafu vyplýva, že v rozmedzí rokov 2006-2008 súd v roku 2006 a 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest.

Graf 6 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Banskobystrickom kraji.

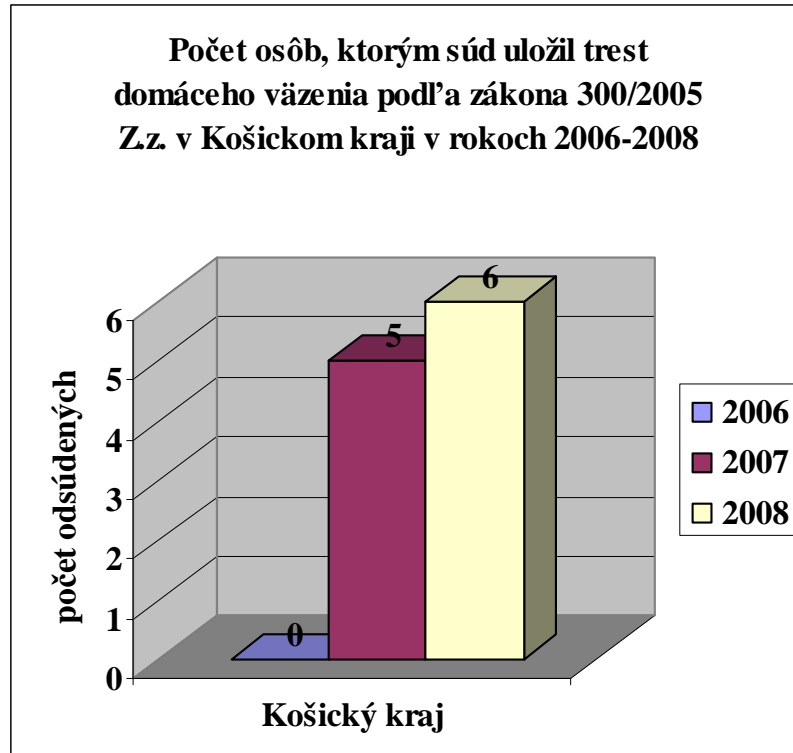
Graf 6 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Banskobystrickom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 uložil súd v Banskobystrickom kraji 5 trestov, v roku 2007 uložil súd 17 trestov domáceho väzenia a v roku 2008 Banskobystrickom kraji uložených 19 trestov domáceho väzenia.

Graf 7 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Popradskom kraji

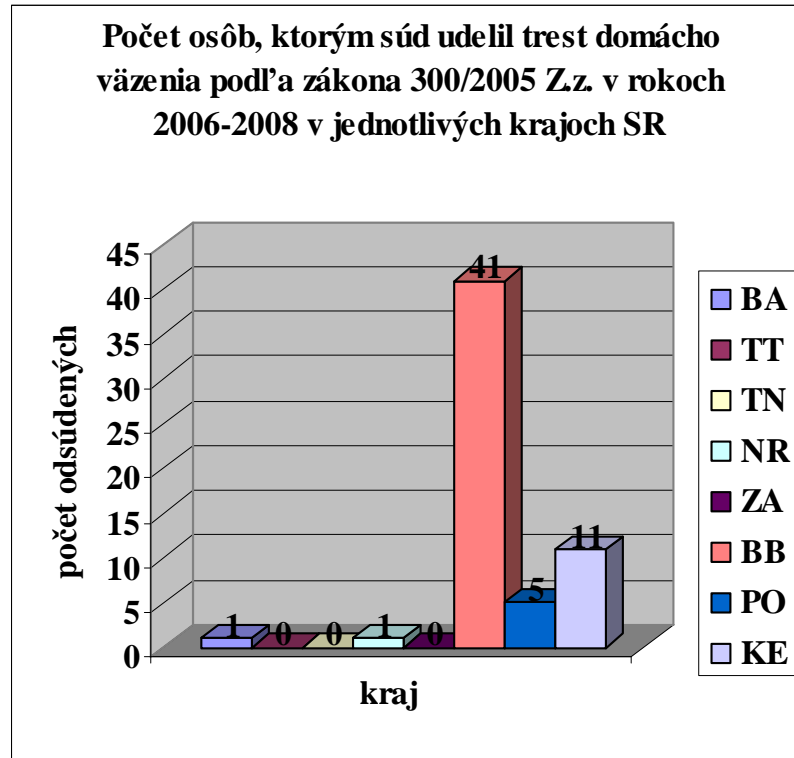
Graf 7 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Popradskom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 uložil súd v Popradskom kraji 1 trest, v roku 2007 uložil súd 3 tresty domáceho väzenia a v roku 2008 bol v Popradskom kraji uložený 1 trest domáceho väzenia.

Graf 8 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Košickom kraji

Graf 8 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v Košickom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 neuložil súd v Košickom kraji ani jeden trest domáceho väzenia, v roku 2007 uložil súd 5 trestov a v roku 2008 bolo v Košickom kraji uložených 6 trestov domáceho väzenia.

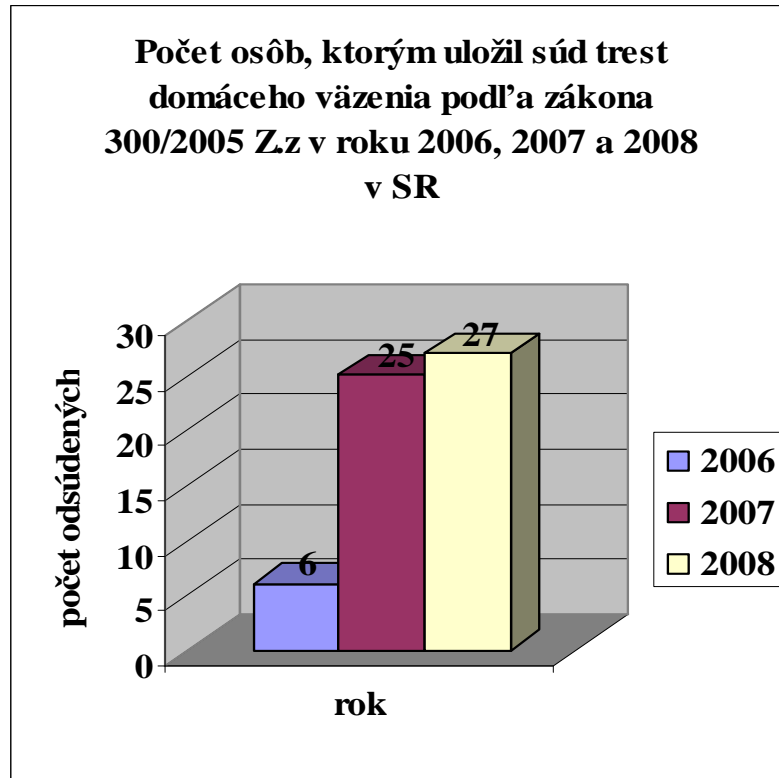
Graf 9 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v jednotlivých krajoch SR

Graf 9 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v jednotlivých krajoch SR. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo v týchto troch rokoch uložených v Banskobystrickom kraji, 11 trestov bolo uložených v Košickom kraji, 5 trestov v Popradskom kraji, 1 trest bol uložený v Bratislavskom a v Nitrianskom kraji.

Graf 9 nám dáva odpoveď na našu druhú prieskumnú otázku, ktorá znela: Existuje kraj v ktorom v rozmedzí rokov 2006 – 2008 nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia? Na grafe môžeme vidieť, že v Trenčianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji nebol v rozmedzí uvedených rokov uložený žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 10 Počet osôb, ktorým súd uložil trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z v roku 2006, 2007 a 2008

Graf 10 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006-2008 v SR. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 bolo na území SR uložených 6 trestov domáceho väzenia, v roku 2007 25 trestov domáceho väzenia a v roku 2008 27 trestov domáceho väzenia. V grafe môžeme vidieť každoročný nárast v ukladaní trestov domáceho väzenia v Slovenskej republike.

5.2 Diskusia

V našej diplomovej práci sme sa venovali trestu domáceho väzenia, jeho kontrole a ukladaniu. Predmetom našej diplomovej práce bola problematika ukladania a kontroly trestu domáceho väzenia. V priebehu tvorby prieskumného problému sme si kládli viaceré problémové otázky ako napr.: Využíva sa trest domáceho väzenia v Slovenskej republike? Bol už na Slovensku uložený trest domáceho väzenia?

Hlavným cieľom našej práce bolo zistiť, koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených v jednotlivých krajoch SR v rokoch 2006 - 2008 a či existuje kraj, kde zatiaľ nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia.

Údaje získané zo štatistických ročeniek sme využili na tvorbu grafov. Grafické spracovanie výsledkov umožňuje čitateľovi vnímať výsledky prieskumu vo vizuálnej forme.

Graf 1 nám znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2006 na území Slovenskej republiky. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia súdy uložili v roku 2006 v Banskobystrickom kraji, bolo to 5 trestov a jeden trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom, Žilinskom a v Košickom kraji súd v roku 2006 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2007 na území Slovenskej republiky nám znázorňuje graf 2. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 17 trestov, 5 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji a 3 tresty domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 3 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v roku 2008 na území Slovenskej republiky. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 19 trestov, 6 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji, 1 trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, Bratislavskom a v Nitrianskom kraji Slovenska. V Trnavskom, Trenčianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2008 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 4 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v Bratislavskom kraji. Z grafu vyplýva, že súd v roku 2006 a 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest.

Graf 5 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v Nitrianskom kraji. Z grafu vyplýva, že súd v roku 2006 a 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest.

Graf 6 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v Banskobystrickom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 uložil súd v Banskobystrickom kraji 5 trestov, v roku 2007 uložil súd 17 trestov domáceho väzenia a v roku 2008 Banskobystrickom kraji uložených 19 trestov domáceho väzenia.

Graf 7 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v Popradskom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 uložil súd v Popradskom kraji 1 trest, v roku 2007 uložil súd 3 tresty domáceho väzenia a v roku 2008 bol uložený 1 trest domáceho väzenia.

Graf 8 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v Košickom kraji. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 neuložil súd v Košickom kraji ani jeden trest domáceho väzenia, v roku 2007 uložil súd 5 trestov a v roku 2008 bolo v Košickom kraji uložených 6 trestov domáceho väzenia.

Graf 9 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v jednotlivých krajoch SR. Z grafu vyplýva, že najviac trestov domáceho väzenia bolo v týchto troch rokoch uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 41 trestov, 11 trestov bolo uložených v Košickom kraji, 5 trestov v Popradskom kraji, 1 trest bol uložený v Bratislavskom a v Nitrianskom kraji.

Graf 9 nám dáva odpoveď na našu druhú prieskumnú otázku, ktorá znela: Existuje kraj v ktorom v rozmedzí rokov 2006 – 2008 nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia? Na grafe môžeme vidieť, že v Trenčianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji nebol v rozmedzí uvedených rokov uložený žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 10 znázorňuje počet osôb, ktorým bol uložený trest domáceho väzenia podľa zákona 300/2005 Z.z. v rokoch 2006 - 2008 v SR. Z grafu vyplýva, že v roku 2006 bolo na území SR uložených 6 trestov domáceho väzenia, v roku 2007 25 trestov domáceho väzenia

a v roku 2008 27 trestov domáceho väzenia. V grafe môžeme vidieť každoročný nárast v ukladaní trestov domáceho väzenia v Slovenskej republike.

V súvislosti s danou témou sme si stanovili prieskumné otázky na ktoré sme sa snažili dostať odpoveď na základe vyhodnotenia získaných štatistických údajov. Dospeli sme k nasledovným odpovediam na naše otázky:

Odpoveď na prvú prieskumnú otázku, ktorá znela: Koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených od roku 2006 do roku 2008 vo všetkých krajoch SR? Z grafov (viď graf 1, 2, 3) nám vyplýva, že v roku 2006 bolo uložených v SR 6 trestov domáceho väzenia s toho 5 trestov bolo uložených v Banskobystrickom kraji a jeden trest bol uložený v Popradskom kraji, v ostatných krajoch nebol v tomto roku udelený žiadny trest domáceho väzenia.

Naša druhá prieskumná otázka znela: Existuje kraj v ktorom v rozmedzí rokov 2006 - 2008 nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia? Na grafe 9 môžeme jednoznačne vidieť, že v Trnavskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji nebol v rokoch 2006 - 2008 uložený žiadny trest domáceho väzenia.

Graf 10 nám dáva odpoveď aj na našu tretiu prieskumnú otázku, ktorá znela: Bol od roku 2006, odkedy vstúpil do platnosti zákon 300/2005 Z.z. zaznamenaný nárast v ukladaní trestu domáceho väzenia? Z grafu vyplýva, že v roku 2006 bolo na území SR uložených 6 trestov domáceho väzenia, v roku 2007 25 trestov domáceho väzenia a v roku 2008 27 trestov domáceho väzenia, môžeme vidieť každoročný nárast v ukladaní trestov domáceho väzenia v Slovenskej republike.

V súvislosti s vypracovávaním diplomovej práce som vykonávala prax na okresnom súde v Nových Zámkoch. Táto prax na okresnom súde mi veľmi pomohla pri vypracovávaní danej práce, pretože v súčasnosti existuje len veľmi málo literatúry, ktorá sa venuje danej problematike a veľmi mi pomohol názor a osobné skúsenosti sudcov k tejto problematike.

Predtým, ako som danú tému začala spracovávať, myslela som si, že tento druh trestu je veľmi ľahké uložiť a rovnako aj kontrolovať, ale až prax mi pomohla lepšie sa zorientovať v danej problematike a tak isto mi sudcovia veľmi rýchlo objasnili aké nedostatky má zákon a prečo na okresnom súde v Nových Zámkoch neuložili ani jeden trest domáceho väzenia.

Okresný súd v Nových Zámkoch tento druh trestu neukladá, aj napriek tomu, že by bolo veľmi účinné tento trest ukladať pretože aj podľa názoru sudcov v Nových Zámkoch je to

taká forma trestu, ktorá by najlepšie splnila svoj účel a predovšetkým by sa zabezpečila ochrana poškodených osôb.

Niektoré súdy však tresty domáceho väzenia neukladajú pretože nie je možné zabezpečiť kontrolu vykonávania tohto trestu a kontrolu nemožno zabezpečiť ani probačnými ani mediačnými pracovníkmi, pretože ani probátori ani mediátori nie sú vybavení žiadnymi monitorovacími ani technickými prostriedkami, ktorými by vedeli odkontrolovať výkon tohto trestu.

Súdy nepristupujú k tomuto trestu aj s toho dôvodu, že probační a mediační pracovníci majú len jednu možnosť teda predvolať obžalovaného a spýtať sa ho daný trest dodržiava, pričom výpoveď obžalovaného nie je hodnotnou výpoveďou na to, aby sudca mohol konštatovať, že trest bol vykonaný a účel trestu bol splnený.

Podľa názoru sudcov nie je zárukou na to, aby súd skonštatoval, že trest splnil svoj účel ani konštatovanie, že by vykonanie trestu potvrdzovali sami poškodení pretože súd je toho názoru, že by poškodení k takejto výpovedi dospeli pod psychickým nátlakom okolia, odsúdeného.

V súvislosti s vypracovaním danej témy sme mali problémy zo zabezpečením literatúry, ktorá by nám pomohla s vypracovaním témy, pretože trest domáceho väzenia je v našom Trestnom zákone pomerne nový trest, resp. do systému trestov je zaradený od 1. januára 2006, teda v našich knižniciach ešte nie je dostatok literatúry. V empirickej časti sme pôvodne chceli na získanie informácií použiť dotazník, ale keď sme sa snažili získať informácie od širokej verejnosti neuspeli sme, pretože verejnosť ešte stále nie je informovaná o takomto druhu trestu. Preto sme náš výskum zamerali na spracovanie štatistických ročeniek z rokov 2006 – 2008, ktoré vydáva Ministerstvo spravodlivosti, pôvodný zámer bol spracovať štatistické ročenky z rokov 2006 – 2009, ale štatistická ročenka z roku 2009 ešte stále Ministerstvo spravodlivosti nezverejnilo.

Snažili sme sa zistiť a porovnať ukladanie trestu domáceho väzenia v Slovenskej republike a v Českej republike a zistili sme, že trest domáceho väzenia vstúpil v Českej republike do platnosti 1.1.2010, teda v ČR je to novšia forma trestu ako u nás. Na internete sa nám však podarilo zistiť, že od januára do apríla bol v ČR uložený len jeden trest domáceho väzenia.

Aj napriek tomu, že trest domáceho väzenia je v ČR platný do 1.1.2010 myslíme si, že ich trest domáceho väzenia je v trestom systéme ČR lepšie zadefinovaný, obsahuje samostatnú vyhlášku o kontrole trestu domáceho väzenia, má presne vymedzené kompetencie

mediačných a probačných úradníkov. Počas absolvovania praxe na okresnom súde v Nových Zámkoch sme počas rozhovoru so sudkyňou dospeli k záveru, že výkon trestu domáceho väzenia na Slovensku by mala upravovať samostatná vyhláška, ktorá v našom trestnom systéme zatiaľ chýba.

Výsledky, ktoré sme dostali na základe spracovania štatistických ročeniek sme chceli porovnať aj s ďalšími prieskumami, ktoré boli realizované v súvislosti s danou problematikou. K získaniu výsledkov sme použili všetky dostupné zdroje (internet, tlač, štatistiky, ako aj ďalšie diplomové alebo bakalárske práce), ale žiadne výsledky sa nám podarilo získať.

ZÁVER

V našej diplomovej práci sme sa venovali ukladaniu a kontrole trestu domáceho väzenia. Na základe preštudovanej literatúry sme si stanovili ciele diplomovej práce. Cieľom našej práce bolo zistiť koľko trestov domáceho väzenia bolo uložených v jednotlivých krajoch SR v rokoch 2006 – 2008. Zistili sme, že v roku 2006 na území Slovenskej republiky najviac trestov domáceho väzenia súdy uložili v Banskobystrickom kraji, bolo to 5 trestov a jeden trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom, Žilinskom a v Košickom kraji súd v roku 2006 neuložil žiadny trest domáceho väzenia.

V roku 2007 na území Slovenskej republiky najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 17 trestov, 5 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji a 3 tresty domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, v ostatných krajoch Slovenska, teda v Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom, Nitrianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia. V roku 2008 na území Slovenskej republiky najviac trestov domáceho väzenia bolo uložených v Banskobystrickom kraji, bolo to 19 trestov, 6 trestov domáceho väzenia bolo uložených v Košickom kraji, 1 trest domáceho väzenia uložil súd v Popradskom kraji, Bratislavskom a v Nitrianskom kraji Slovenska. V Trnavskom, Trenčianskom a v Žilinskom kraji súd v roku 2008 neuložil žiadny trest domáceho väzenia. V Bratislavskom kraji v rokoch 2006 – 2008 boli tresty domáceho väzenia ukladané nasledovne, v roku 2006 a 2007 súd neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest. V Nitrianskom kraji súd v roku 2006 a 2007 neuložil žiadny trest domáceho väzenia a v roku 2008 uložil jeden trest. V Banskobystrickom kraji v roku 2006 uložil súd 5 trestov, v roku 2007 17 trestov a v roku 2008 19 trestov domáceho väzenia. V roku 2006 uložil súd v Popradskom kraji 1 trest, v roku 2007 3 tresty a v roku 2008 bol v Popradskom kraji uložený 1 trest domáceho väzenia. V roku 2006 neuložil súd v Košickom kraji ani jeden trest domáceho väzenia, v roku 2007 5 trestov a v roku 2008 bolo uložených 6 trestov domáceho väzenia. V rokoch 2006-2008 bolo v jednotlivých krajoch SR najviac trestov domáceho väzenia uložených v Banskobystrickom kraji, 11 trestov v Košickom kraji, 5 trestov v Popradskom kraji, 1 trest bol uložený v Bratislavskom a v Nitrianskom kraji. V rokoch 2006 – 2008 nebol uložený žiadny trest domáceho väzenia uložený v Trenčianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. V roku 2006

bolo na území SR uložených 6 trestov domáceho väzenia, v roku 2007 25 trestov domáceho väzenia a v roku 2008 27 trestov domáceho väzenia. V ukladaní trestu domáceho väzenia môžeme vidieť každoročný nárast v rámci Slovenskej republiky.

V súvislosti s vypracovaním danej témy sme mali problémy zo zabezpečením literatúry, ktorá by nám pomohla s vypracovaním témy, pretože trest domáceho väzenia je v našom Trestnom zákone pomerne nový trest, resp. do systému trestov je zaradený od 1. januára 2006, tzn. že v našich knižniciach ešte nie je dostatok literatúry, ktorá by nám pomohla pri spracovaní témy.

Počas výkonu praxe na okresnom súde v Nových Zámkoch sme počas rozhovoru so sudkyňou dospeli k záveru, že výkon trestu domáceho väzenia na Slovensku by mala upravovať samostatná vyhláška, ktorá v našom trestnom systéme zatiaľ chýba.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BALÁŽ, P. 2004. K alternatívnym trestom a opatreniam. In *Justičná revue*. ISSN 1335-646156, 2000, č. 4, s. 401 – 406.

ČENTÉŠ, J. a kol. 2006. *Trestný zákon s komentárom*. Žilina: vydavateľstvo Poradca podnikateľa. ISBN 80-88931-47-9.

Elektronické náramky aj u nás? Namiesto mreží postačí domáce väzenia. [online]. 2009. [cit 2009-03-11]. Dostupné na internete: <http://www.cas.sk/clanok/101928/elektronicke-naramky-aj-u-nas-namiesto-mrezi-postaci-domace-vazenie.html>.

JUSTOVÁ, M. 2005. *Cisár je nahý. Represia verzus prevýchova*. Bratislava: vydavateľstvo Oto Németh. ISBN 80-88949-79-3.

KALVODOVÁ, V. 2000. Alternatívny sankce a nova kodifikace trestního práva hmotního. In Kuchta, J. *Koncepcie nové kodifikace trestního práva hmotného České republiky*. Brno.

KASANOVÁ, A. 2000. *Penitenciárna resocializácia a možnosti využitia alternatívnych trestov*. Doktorandská dizertačná práca. Trnava.

KOZOŇ, A. 2006. *Špecifiká zaobchádzania s odsúdenými vo väzení*. Trnava. Personal Consultant. ISBN 80-969455-8-0.

KUCHTA, J. – VÁLKOVÁ, H. 2005. *Základy kriminologie a trestné politiky*. Praha. C. H. Beck. ISBN 80-7179-813-4.

Luxus domova nie je pre každého. [online]. 2009. [cit 2009-05-18]. Dostupné na internete: <http://aktualne.centrum.sk/domov/doprava-bezpecnost/clanek.phtml?id=1182009>.

MENZÍK, J. – KALVODOVÁ, V. – KUCHTA, J. 1995. *Základy penologie*. Brno. Vydavatelství Masarykovy univerzity.

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR. 2006. *Štatistická ročenka*. Sekcia justičnej informatiky a štatistiky MS SR.

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR. 2007. *Štatistická ročenka*. Sekcia justičnej informatiky a štatistiky MS SR.

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SR. 2008. *Štatistická ročenka*. Sekcia justičnej informatiky a štatistiky MS SR.

Pro Bono, A European Organization Of Attorneys EWIV, 2005.

SOTOLÁŘ, A. – PÚRY, F. – ŠÁMAL, P. 2000. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha. C. H. Beck. ISBN 80-7179-350-7.

Súd zakázal výtržníkovi vychádzať na ulicu. [online]. 2006. [cit 2009-04-12]. Dostupné na internete: http://spravy.pravda.sk/sud-zakazal-vytrznikovi-vychadzat-na-ulicu-fzg-/sk_ckronika.asp?c=A060609_094847_sk_ckronika_p04

ŠÁMAL, P. 2005. K úpravě trestních sankcí ve vládním návrhu rekonstrukce trestního zákonníku. In Trestne právna revue. 2005, č. 5, s. 114.

ŠTEFÁNIK, O. 2007. Alternativy v Českém trestním práve. Diplomová práce. Brno.

Trest domáceho väzenia funguje, aj bez obojkov. [online]. 2009. [cit 2009-05-18]. Dostupné na internete: <http://aktualne.centrum.sk/domov/doprava-bezpecnost/clanek.phtml?id=1182009>.

VAJZEROVÁ, E. – LÁŠTICOVÁ, L. – RONEC, Š. 2007. Alternativne tresty v praxi. Dolný Kubín. Profi design. ISBN 978-80-969885-0-1.

Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon.

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok.

Zákon č. 448/2002 Z.z. o ochrannom dohľade a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 500/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch.